

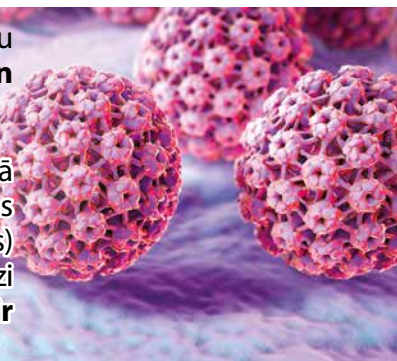
CILVĒKA PAPILOMAS VĪRUS

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Cilvēka papilomas vīruss (**CPV** latviski) vai HPV (angliski *Human papillomavirus*) ir vīrusu grupa, kas inficē ādu un gļotādu. **CPV ir plaši sastopams, ar to var inficēties gan sievietes, gan vīrieši.**

Pasaules Veselības organizācijas pētījumi liecina, ka aptuveni 50-80% sieviešu dzīves laikā inficējas ar CPV. Ir zināmi vairāk nekā 150 CPV tipu. Ir atsevišķi CPV tipi, kas izraisa dažādas slimības – ārējo dzimumorgānu vēzi un maksts audzēju, kolorektālo (taisnās un resnās zarnas) vēzi, u.c., kā arī smailās kondilomas jeb dzimumorgānu kārpas un balsenes papillomatozi gan bērniem, gan pieaugušajiem. **Visbiežāk sastopamās CPV infekcijas izraisītās sekas ir dzemdes kakla priekšvēža izmaiņas un dzemdes kakla vēzis.**

KĀ VAR INFICĒTIES AR CPV?

Ikviens var inficēties ar CPV un kļūt par tā nēsātāju, nejutot nekādas izmaiņas savā veselības stāvoklī, kā arī inficēt savu partneri. Šie **vīrusi tiek pārnesti tieša kontakta laikā** caur ādu vai gļotādu, tai skaitā dzimumkontakta (gan vagināla, gan anāla, gan orāla) laikā. Reti infekcija tiek pārnesta sadzīves kontaktu un dzemdību laikā. **Infekcija netiek pārnesta ar asinīm vai gaisa pilienu ceļā.**

KĀDAS IR CPV INFEKCIJAS PAZĪMES?

Vairumā gadījumu (70-90%) CPV infekcija norit bez jebkādiem simptomiem (pazīmēm) un organisms pats atbrīvojas no vīrusa 1-2 gadu laikā. Savukārt hroniska infekcija var novest pie nopietnām veselības problēmām, piemēram, dzemdes kakla, maksts, ārējo dzimumorgānu, taisnās zarnas, mutes un rīkles vēzis.

KAS IR CPV IZRAISĪTAS KĀRPAS UN PAPILOMAS?

Kārpas un papilomas ir labdabīgi ādas un gļotādas izaugumi, ko izraisa CPV. Tās **var rasties jebkurā ķermeņa vietā, bet visbiežāk – uz plaukstām un pēdām.** Kārpu simptomi atšķiras atkarībā no to rašanās vietas un to izraisošā CPV tipa.

- **Parastās kārpas** ir biezi, nelieli ragveida veidojumi ar raupju, nevienmērīgu virsmu, kas var rasties jebkurā ķermeņa vietā.
- **Papilomas** var veidoties arī elpceļos, visbiežāk balsenē jau no agrīna bērna vecuma (3-4 gadi), ja bērns ar CPV inficējies jau grūtniecības laikā no inficētas mātes. Papilomu augšana var ietekmēt bērna balsi un elpošanu.
- **Dzimumorgānu kārpas** var rasties ap dzimumorgāniem vai tūpli. Tās var būt kā nelielas „pumpiņas” vai mezglveida izaugumi ar gludu virsmu, kā arī dažāda lieluma, smaili, uz āru augoši veidojumi. **Pilnībā izārstēties no CPV nevar,** kā arī nav iespējams sevi pasargāt no atkārtotas kārpu rašanās nākotnē.

KAS IR DZEMDES KAKLA VĒZIS UN TĀ SAISTĪBA AR CPV INFEKCIJU?

Dzemdes kakla vēzis ir audzējs, kas veidojas dzemdes kakla audos. Galvenais dzemdes kakla vēža cēlonis ir noteiktu CPV tipu ilgstoša atrašanās gļotādas šūnās. **Līdz pat 99 % gadījumu dzemdes kakla vēzi izraisa CPV infekcija.** Sākotnēji dzemdes kakla gļotādā veidojas priekšvēža izmaiņas, un, ja tās netiek savlaicīgi atklātas un ārstētas, tad ilgstoša laika periodā (10 un vairāk gadu) var veidoties dzemdes kakla vēzis.

Statistikas dati liecina, ka Latvijā **dzemdes kakla vēzis ir otrs biežāk sastopamais ļaundabīgais audzējs gados jaunām sievietēm.**

DZEMDES KAKLA VĒŽA SKRĪNINGS

Lai laikus atklātu pirmsvēža izmaiņas dzemdes kaklā vai dzemdes kakla vēzi agrīnā stadijā, tiek organizēts dzemdes kakla vēža skrīnings. **Uz bezmaksas skrīninga jeb profilaktisko pārbaudi tiek aicinātas sievietes vecumā no 25 līdz 67 gadiem reizi trijos gados.**

Saņemot uzaicinājuma vēstuli no Nacionālā veselības dienesta, ir jāpierakstās pie ginekologa, kurš veiks valsts apmaksātu dzemdes kakla citoloģisko uztriepi.

No 2018. gada krūts un dzemdes kakla vēža profilaktiskās pārbaudes var veikt arī tad, ja uzaicinājuma vēstule nav paņemta līdzī (piemēram, ja tā ir nozaudēta vai tikusi nosūtīta, bet nav saņemta). Plašāku informāciju par skrīningu meklējiet www.vmnvd.gov.lv vai zvaniet uz bezmaksas informatīvo tālruni 80001234.

KĀ PASARGĀT SEVI NO INFCĒŠANĀS AR CPV?

Visefektīvāk no inficēšanās ar biežākajiem CPV tiptiem, kas izraisa dzemdes kakla vēzi, pasargā specifiskā profilakse – **vakcinācija.**

Prezervatīva lietošana pilnībā nepasargā no inficēšanās ar CPV, jo vīruss tiek pārnestas, saskaroties ne tikai ar gļotādu, bet arī ar ārējo dzimumorgānu ādu.

MEITENŨ VAKCINĀCIJA PRET CILVĒKA PAPILOMAS VĪRUSA INFEKCIJU

Meitenēm ir svarīgi vakcinēties vēl pirms intīmu attiecību uzsākšanas. Lai nodrošinātu aizsardzību iespējami savlaicīgi, Latvijā Vakcinācijas kalendārā **vakcīna ir ietverta meitenēm 12 gadu vecumā. No 2020. gada Latvijā valsts apmaksātajā vakcīnā ir iekļauti 9 CPV tipi, tai skaitā 7 vēzi izraisoši tipi un 2 CPV tipi, kas izraisa dzimumorgānu kārpas.** Vakcinācija novērš lielāko daļu dzemdes kakla vēža gadījumu pirms to attīstības. Vakcinācijas **kurss ietver 2 vai 3 potes** atkarībā no meitenes vecuma, kad vakcinācija uzsākta (līdz 15 gadu vecumam tiek veiktas divas potes ar sešu mēnešu starplaiku, no 15 gadu vecuma nepieciešamas 3 potes). Lai iegūtu labāko iespējamo aizsardzību pret CPV, meitenei ir jāsaņem pilns vakcinācijas kurss.

Ja Tavai meitai ir 12 gadi, vaicā ģimenes ārstam par iespēju vakcinēties.

SVARĪGI ATCERĒTIES!

Vakcināciju pret CPV organizē ģimenes ārsts. Lai gan ģimenes ārstam būtu jāseko, kad bērniem jāsaņem potes, arī vecākiem nepieciešams aktīvi interesēties par profilaksi un vest meitu uz vakcināciju.

Ja vakcinācija 12 gadu vecumā kādu iemeslu dēļ netika veikta, meitenei ir tiesības to saņemt par valsts līdzekļiem līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot).

Vakcīna pret CPV nepasargā no citām dzimumorgānu sistēmas slimībām, tajā skaitā seksuāli transmisīvajām infekcijām, HIV/ AIDS vai nevēlamas grūtniecības.

Plašāku informāciju par infekcijas slimībām, vakcināciju un profilaksi meklē www.spkc.gov.lv vai vaicā savam ģimenes ārstam.